

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

VOORZITTER VAN DE DERDE KAMER

ARREST

nr. S/2013/0255 van 26 november 2013
in de zaak 1213/0609/SA/3/0570

In zake: de heer **Geert STANDAERT**

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaten Koen GEELEN en Wouter MOONEN
kantoor houdende te 3500 Hasselt, Gouverneur Roppesingel 131
waar woonplaats wordt gekozen

verzoekende partij

tegen:

de **GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR** van het
Agentschap Ruimtelijke Ordening, afdeling Limburg

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Christian LEMACHE
kantoor houdende te 3800 Sint-Truiden, Tongersesteenweg 60
waar woonplaats wordt gekozen

verwerende partij

*Tussenkomende
partij:* de nv **LIMBURG WIN(D)T**

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Peter FLAMEY
kantoor houdende te 2018 Antwerpen, Jan van Rijswijcklaan 16
waar woonplaats wordt gekozen

I. VOORWERP VAN DE VORDERING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 23 mei 2013 de schorsing van de tenuitvoerlegging en de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het Agentschap Ruimtelijke Ordening, afdeling Limburg, van 9 april 2013, waarbij aan de tussenkomende partij een stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor het bouwen van één windturbine, WT-02b, in een lijn van drie vergunde windturbines parallel aan de autosnelweg E314 te Zonhoven.

De bestreden beslissing heeft betrekking op het perceel gelegen te 3520 Zonhoven, Blookstraat zn/ Kolverenschansweg zn en met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie A, nummer 793B.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij heeft een nota betreffende de vordering tot schorsing ingediend en heeft een afschrift van het administratief dossier neergelegd. De repliek van de tussenkomende partij betreffende de vordering tot schorsing is vervat in haar verzoekschrift tot tussenkomst.

De partijen zijn opgeroepen voor de openbare zitting van 5 november 2013, waar de vordering tot schorsing werd behandeld.

Kamervoorzitter Filip VAN ACKER heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Wouter MOONEN die verschijnt voor de verzoekende partij, advocaat Andy BEELEN die loco advocaat Christian LEMACHE verschijnt voor de verwerende partij en advocaat Sofie AERTS die loco advocaat Peter FLAMEY verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Titel IV, hoofdstuk VIII van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) betreffende de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2012 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. TUSSENKOMST

De nv LIMBURG WIN(D)T verzoekt met een aangetekende brief van 22 juli 2013 om in het geding te mogen tussenkomen.

De voorzitter van de derde kamer heeft met een beschikking van 26 september 2013 de tussenkomende partij toegelaten om tussen te komen in de debatten betreffende de vordering tot schorsing en vernietiging.

Een uitspraak over de ontvankelijkheid van de tussenkomst is evenwel slechts aan de orde wanneer de voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te bevelen, zijn vervuld. Zoals hierna zal blijken, is dit niet het geval.

IV. FEITEN

Op 8 oktober 2012 (datum van het ontvangstbewijs) dient de tussenkomende partij bij de verwerende partij een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor *“het bouwen van 1 windturbine WT-02b”*.

De aanvraag betreft de oprichting van één windturbine met een ashoogte van 108m, een tiphoogte van 150m en een rotordiameter van 101m met bijhorende middenspanningscabine.

De turbine wordt ingeplant parallel aan de autosnelweg E314 en vormt een uitbreiding van de lijn van drie windturbines. De verwerende partij verleende op 26 november 2012 voor deze drie windturbines (WT01-WT03-WT04) een stedenbouwkundige vergunning. De gevraagde windturbine WT02 werd uit deze stedenbouwkundige vergunning gesloten.

Het perceel is volgens de bestemmingsvoorschriften van het bij koninklijk besluit van 3 april 1979 vastgestelde gewestplan ‘Hasselt-Genk’ gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

Het perceel is niet gelegen in een gebied waarvoor een goedgekeurd bijzonder plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan geldt, noch binnen de omschrijving van een behoorlijk vergunde, niet-vervallen verkaveling.

Naar aanleiding van het openbaar onderzoek in de gemeente Zonhoven, georganiseerd van 7 januari 2013 tot en met 6 februari 2013, worden zeven bezwaarschriften ingediend, onder meer door de verzoekende partij.

Het departement Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling, verleent op 25 oktober 2012 een ongunstig advies.

Elia verleent op 16 november 2012 een gunstig advies.

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Houthalen-Helchteren verleent op 19 november 2012 een ongunstig advies.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Limburg, verleent op 19 november 2012 een ongunstig advies.

Het Agentschap Wegen en Verkeer verleent op 21 november 2012 een voorwaardelijk gunstig advies.

Infrax verleent op 23 november 2012 een gunstig advies.

Het Vlaams Energieagentschap verleent op 23 november 2013 een ongunstig advies.

De FOD Mobiliteit en Vervoer verleent op 26 november 2012 een voorlopig ongunstig advies. Nadat de tussenkomenende partij bijkomende informatie heeft bijgebracht, verleent de FOD Mobiliteit en vervoer op 7 april 2013 een voorwaardelijk gunstig advies.

De provinciale dienst Water en Domeinen verleent op 29 november 2012 een gunstig advies uit.

Het Agentschap voor Natuur en Bos verleent op 14 december 2012 een ongunstig advies.

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Zonhoven verleent op 26 februari 2013 een ongunstig advies.

De verwerende partij beslist op 9 april 2013 een stedenbouwkundige vergunning te verlenen onder voorwaarden. De verwerende partij motiveert haar beslissing als volgt:

“ ...

Na onderzoek van de bezwaren en opmerkingen worden volgende standpunten hieromtrent ingenomen:

- 1. Uit het positieve advies van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer (zie bijlage), dat de adviezen coördineert van Defensie, Belgocontrol en Bestuur der Luchtvaart. Voor elk van deze diensten werd een volledig aanvraagdossier meegestuurd zodat de vergunningverlenende overheid er in alle redelijkheid van uit kan gaan dat het gecoördineerde advies van de FOD gebaseerd is op de concrete aanvraag en de procedure correct is verlopen. Uit het advies blijkt dat er geen gevaar is voor de veiligheid van het vliegverkeer. Het advies maakt evenmin melding van een schending van het defensiebeleid. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*

2. Door de aanwezige hoogspanningsleiding met kenmerkende hoge vakwerkpylonen, het regionale bedrijventerrein en de grootschalige en dominant in het landschap aanwezige lijninfrastructuren E314 en N74 is het betrokken landschap al niet meer onaangestast. Het landbouwgebied is gelegen binnen de vallei van de Laambeek, die rijk is aan kleine landschapselementen en de kenmerken heeft van een coulisselandschap. De percelering is onregelmatig van vorm en klein van kavelgrootte. De begroeiing aan de rand van de percelen geeft hierdoor een zeker gesloten karakter aan het landschap. Uit landschapsstudies uitgevoerd in opdracht van het Agentschap voor Natuurlijke Rijkdom en Energie is gebleken dat windturbines, ondanks de aanzienlijke hoogte ervan, vanaf zes kilometer vervagen in het landschap. Op korte afstand kan de dominante zichtbaarheid van windturbines verminderd worden door schermwerking. Hiermee worden onder meer bomen en andere landschapselementen op de voorgrond in het landschap bedoeld. Deze landschapselementen komen ter plaatse al in grote mate voor. De impact wordt geminimaliseerd door de gekozen inplanting nabij de infrastructuur en doordat er geen bomen worden gerooid, noch kleine landschapselementen zullen verdwijnen. De turbine wordt niet ingeplant op waardevolle graslanden. Daar waar mogelijk zullen tijdelijke voorzieningen worden getroffen, die na de werken opnieuw verdwijnen, waardoor de oorspronkelijke toestand wordt hersteld. Alle ingenomen oppervlaktes worden geminimaliseerd. De bijkomende visuele hinder, die door het project wordt veroorzaakt, is bijgevolg relatief en in functie van het algemeen belang aanvaardbaar. Het bezwaar wordt niet weerhouden;
3. Door de bundelingsmogelijkheden met de grootschalige lijninfrastructuur en het regionale bedrijventerrein biedt de projectlocatie duidelijk potenties voor de inplanting van windturbines. Dat in het locatieonderzoek van de Provincie Limburg naar de inplanting van parken voor grootschalige windmolens in Limburg, waarvan het eindrapport op 08/10/2012 door de deputatie werd goedgekeurd (gewijzigd op 12/07/2012) de zone van het regionale bedrijventerrein Centrum-Zuid werd onderzocht is begrijpelijk. Nader onderzoek heeft evenwel aangetoond dat onder meer door de aanwezigheid van Seveso-bedrijven, een hoge bezettingsgraad en een heliport op het bedrijventerrein de mogelijkheden ter plekke te beperkt zijn. Anderzijds heeft de studie van de provincie Limburg geenszins de bedoeling om de inplanting van windturbines te verbieden in de gebieden die niet in de studie werden opgenomen. In de formulering van de onderzoeksvraag van het eindrapport is immers te lezen dat de provincie met dit onderzoek een proactief beleid wil voeren en gebieden aanduiden die in aanmerking komen voor de inplanting van windmolenparken. De gebieden moeten voldoende groot zijn om ten minste vijf grote windmolens te plaatsen. In eerste instantie werd het onderzoek beperkt tot een aantal delen van de provincie waarvan vermoed wordt dat deze een hogere ruimtelijke draagkracht hebben met betrekking tot de plaatsing van windturbines. In een latere fase kan het onderzoek uitgebreid worden tot het volledige grondgebied van de provincie Limburg. Ook het Windelen Vlaanderen had enkel de bedoeling om gebieden met potenties voor windenergie op te sporen en niet om de inplanting van turbines in andere zones te verbieden. Bovendien is sinds de opmaak van dit Windelen de technologie dermate geëvolueerd dat windturbines ook in zones met lagere windsnelheden rendabel kunnen worden gemaakt. Het bezwaar wordt niet weerhouden;
4. Windturbines worden aangedreven door de wind en verhogen geenszins de aanwezige windsnelheden. Dat stofdeeltjes van de verbrandingsoven op het bedrijventerrein Centrum-Zuid door de turbines verder zouden worden geblazen,

is dan ook weinig aannemelijk. Het bezwaar wordt niet weerhouden;

5. *De oorzaak van het voortgebrachte geluid is tweevoudig. Het wordt vooral gegenereerd door de rotatie van de wieken die een zoevend geluid voortbrengen. Anderzijds wordt geluid geproduceerd door de in de gondel opgestelde apparatuur, in het bijzonder de windturbinegenerator, Slagschaduw komt voor wanneer de zon door de rotor van de windturbines schijnt. In de zone gelegen in de projectiezone van de rotor, kan de schaduw van de wiek zichtbaar zijn als een intermitterende schaduw, Het besluit van de Vlaamse Regering van 2e december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft de actualisatie van voormelde besluiten aan de evolutie van de techniek (13,S. 31 maart 2012) legt nieuwe sectorale voorwaarden voor windturbines op. Voor industriegebieden geldt een afwijking van maximum 30 uur/jaar effectieve slagschaduw voor slagschaduwgevoelige objecten gelegen op industriegebieden en tijdens het weekend geen slagschaduwgevoelige receptoren gelegen op industriegebied. De initiatiefnemers stellen alles in het werk om het geluidsniveau en de impact van slagschaduw te reduceren tot een niveau waarbij de hinder voor de omgeving zoveel mogelijk wordt vermeden. De mogelijke maatregelen aan de bron veerden genomen om de geluidsproductie tot een minimum te beperken. Het gaat hierbij onder meer om de isolatie van de generatorbehuizing, aerodynamische wieken, en dergelijke meer. Ten aanzien van slagschaduw dienen projectontwikkelaars de nodige maatregelen te treffen zoals het installeren van schaduwdetectiesystemen, Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
6. *De aanvraag is niet gelegen in de gewestplanbestemming natuurgebied. De verbodsbepalingen t.a.v. natuurreservaten in art. 35, §2 van het Natuurdecreet lijken in dit geval ook niet ze maar toe te passen. Art. 55 spreekt immers over verboden activiteiten binnen natuurreservaten_ Het plaatsen van constructies en wieken van een turbine buiten het reservaat die over het reservaat draaien lijken daar niet onder te vallen. In het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos Limburg (ANB) van 14/12/2012 (zie bijlage) wordt evenmin melding gemaakt van een schending van artikel 35 van het natuurbehoudsdecreet zodat de vergunningverlenende overheid er in alle redelijkheid kan van uitgaan dat deze verbodsbepalingen niet aan de orde zijn. Het projectgebied is bovendien niet gelegen in SBZ-gebied, maar ligt op bijna 500 m ten oosten van het SBZ-V, 'Het Vijvercomplex van Midden-Limburg'. Het deelgebied Kalveren is onderdeel van het erkend reservaat Het projectgebied is niet gelegen in SBZ-gebied, maar ligt op bijna 500 m ten oosten van het SBZ-V 'Het Vijvercomplex van Midden-Limburg'. Volgens de vzw Limburgs Landschap heeft de geplande windmolen de minste impact op het terrein: geen nadelige gevolgen op vegetaties en laag bij de grond levende fauna-elementen. Daarnaast heeft de turbine een maatschappelijke functie en levert ze voor de vzw een financiële bijdrage waardoor de doelstelling kan worden gerealiseerd om de grote gebieden, vijvergebieden en heidegebieden van het plateau, met elkaar te verbinden. De financiële middelen kunnen worden gebruikt om landbouwgronden aan te kopen en te beheren in functie van natuur. Limburgs Landschap beschouwt de uitbouw van een windmolenpark in de Kolveren als een winwinsituatie waarbij de maatschappij tweemaal winnaar is. Ten eerste wordt er op een duurzame manier energie geproduceerd en bovendien kunnen de natuurwaarden van de Kolveren verder ontwikkeld worden. Mede door deze grotere terreinkennis van de vzw Limburgs Landschap gaat de vergunningverlenende overheid er van uit dat de*

aanvraag voldoende onderbouwd is om de mogelijke effecten op de goede staat van instandhouding in te schatten en het project te beoordelen, De conclusie dat door de aanleg van het windturbinepark geen significante negatieve effecten worden verwacht ten opzichte van de soorten en habitats van het nabijgelegen SBZ-V en —H waarvoor ze zijn aangemeld, dat het aanvaringsrisico voor de meest precare soorten als Roerdomp en Woudaap zo goed als onbestaande is en voor andere soorten niet zal leiden tot een significant negatieve impact op de goede staat van instandhouding van deze soorten. schade, die bij de oprichting van de turbine zou worden veroorzaakt, wordt zoveel mogelijk vermeden en wordt in voorkomend geval integraal hersteld. Er zal van het project geen significant negatieve impact uitgaan op de omgeving. Het bezwaar wordt niet weerhouden;

- 7. De verenigbaarheid van de windturbine met de stedenbouwkundige voorschriften werd besproken Onder de titels 'Overeenstemming met dit plan' en 'Afwijking van de stedenbouwkundige voorschriften' (cfr. supra). De overeenstemming met de goede ruimtelijke plaatsing wordt besproken onder de titel 'Beoordeling van de goede ruimtelijke ordening' (cfr. infra), Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 8. Voor de beoordeling van het effect van de turbines op de Kolverenschans wordt verwezen naar het advies van Onroerend Erfgoed van 19/11/2012 (zie bijlage). in dit advies wordt gesteld dat voor een windturbine aan de Kolverenschans voorwaardelijk gunstig kan geadviseerd worden Indien de aanleg van al dan niet tijdelijke werfwegen, werkvlakken, toegangswegen, de windmolen zelf, leidingen, elektriciteitscabines en andere bijhorende constructies, als tijdens de exploitatie mogen er geen bodemingrepen binnen de beschermde percelen plaatsvinden. Deze voorwaarden zullen in de stedenbouwkundige vergunning worden overgenomen. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 9. Het ontwerp komt niet voor op de lijst gevoegd als bijlage t van het Project-m.e.r.-besluit, maar wel op de lijst gevoegd als bijlage ii van de Europese richtlijn 851337/EEG. Bijgevolg dient de vergunningverlenende overheid de aanvraag te screenen. Een screening houdt in dat nagegaan wordt of het project, in het licht van zijn concrete kenmerken, de concrete plaatselijke omstandigheden en de concrete kenmerken van zijn potentiële milieueffecten, aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Zo er aanzienlijke milieueffecten kunnen zijn, dan moet een milieueffectrapport worden opgemaakt. Zowat elk project heeft milieueffecten, Enkel voor de projecten met aanzienlijke milieueffecten moet een milieueffectrapport worden opgemaakt. Op basis van de conclusies in de aan het dossier toegevoegde studies met betrekking tot de milieueffecten, is de vergunningverlenende overheid van oordeel dat voor het project geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten zijn en de opmaak van een milieueffectrapport niet noodzakelijk is. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 10. De procedure werd gevoerd conform de voorwaarden die in de vigerende wetgeving werd opgenomen. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 11. De stedenbouwkundige vergunning werd afgeleverd voor drie windturbines en vervalt niet door de weigering van de milieuvergunning door de deputatie van de provincie Limburg waartegen nog een beroepsprocedure lopende is. Het voorliggende dossier bevat slechts één turbine WT-02b, maar In de bij het dossier horende lokalisatienota werden de effecten van de ruimtelijke en milieutechnische effecten van deze turbine evenals de lijnopstelling van vijf windturbines onderzocht (cumulatief). Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 12. De ingediende adviezen van de openbare instanties zijn niet bindend, ze kunnen bijgevolg gemotiveerd worden weerlegd. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 13. Uit de bijgevoegde veiligheidsstudie komt naar voor dat zowel de directe risico's voor personen in de omgeving van het windturbinepark als de indirecte risico's ten*

aanzien van in de omgeving aanwezige gevaarbronnen aanvaardbaar of verwaarloosbaar zijn. Het bezwaar wordt niet Weerhouden;

- 14. De vermeende waardevermindering van de eigendommen wordt niet aangetoond en is bovendien geen ruimtelijk argument Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 15. Art. 4.3.5 VCRO stelt dat een stedenbouwkundige vergunning voor het bouwen van een gebouw [...] slechts kan worden verleend op een stuk grond, gelegen aan een voldoende uitgeruste weg, die op het ogenblik van de aanvraag reeds bestaat. De aanvraag betreft de oprichting van windturbines met toebehoren, die in hun geheel te beschouwen zijn als installaties voor de productie van elektriciteit en niet als 'gebouwen' zodat het voornoemde artikel geen betrekking heeft op de onderhavige aanvraag. in art 11.7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16/07/2010 tot bepaling van handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is, werd bovendien opgenomen dat een stedenbouwkundige vergunning niet nodig is voor de aanleg van de strikt noodzakelijke toegangen tot en opritten naar Installaties van algemeen belang. In artikel 2, dep van het besluit van de Vlaamse Regering van 20/07/2012 met betrekking tot de werken van algemeen belang worden de installaties voor de productie van elektriciteit opgenomen, waaronder ook de windturbines moeten worden begrepen. De aangevraagde windturbines zijn daardoor te beschouwen als installaties van algemeen belang. Voor de strikt noodzakelijke toegang naar de turbines is bijgevolg geen stedenbouwkundige vergunning vereist. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 16. De turbine vormt een uitbreiding van een project met vier windturbines waarvan voor drie turbines al een stedenbouwkundige vergunning werd afgeleverd. Het clusteringsprincipe wordt bijgevolg wel degelijk gerespecteerd. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 17. In het kader van de procedure werd advies gevraagd aan de beheerder van de waterloop, in casu de provincie Limburg. De dienst Water en Domeinen van de provincie Limburg bracht op 09/11/2012 een voorwaardelijk gunstig advies uit met betrekking tot de watertoets en de waterloop zodat de vergunningverlenende overheid er kan van uit gaan dat, mits het respecteren van de opgelegde voorwaarden, kan voldaan worden aan het decreet integraal Waterbeleid. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 18. De windturbine neemt slechts een uiterst beperkte oppervlakte van het landbouwareaal in. De tijdelijke werkvlakken kunnen na realisatie van de turbine opnieuw als landbouwgrond worden gebruikt De bewering dat de turbine strijdig is met het efficiënt bodemgebruik en het landbouwareaal aantast, is dan ook weinig aannemelijk. Het bezwaar wordt niet weerhouden;*
- 19. De stedenbouwkundige vergunning is niet aan termijnen gebonden. Niettemin zal in de voorwaarden van de vergunning worden opgenomen dat de aanvrager er zich toe verbindt om bij buitendienststelling of bij negatieve revisie van de windturbine deze te ontmantelen en volledig af te breken waarbij het terrein terug in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld. Het bezwaar wordt niet weerhouden.*

BESCHRIJVING VAN DE OMGEVING EN DE AANVRAAG

De aanvraag betreft de oprichting van één windturbine met een ashoogte van 108 m, een tiphoogte van 150 m en een rotordiameter van 101 m met bijhorende middenspanningscabine. De turbine is van het type langzaam draaiende driewieker op buisvormige pylonen, De turbine wordt ingeplant parallel aan de autosnelweg E314 en vormt een uitbreiding van de lijn van vier turbines, waarvan voor drie een stedenbouwkundige vergunning werd verleend. Aan de overzijde van de autosnelweg ligt het grootschalige regionale bedrijventerrein Centrum-Zuid.

WATERTOETS

Overeenkomstig artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 en latere wijzigingen betreffende het integraal waterbeleid dient de aanvraag onderworpen te worden aan de watertoets. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (EIS 31/10/2006) en latere wijzigingen stelt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. De aanvraag werd getoetst aan het watersysteem, aan de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het bekken beheerplan.

Het plaatsen van de windturbine heeft geen betekenisvolle impact op de plaatselijke waterhuishouding. Hiermee wordt bedoeld dat het lokale overstromingsregime (mogelijk overstromingsgevoelig gebied) als gevolg van de geplande infrastructuurwerken niet wordt gewijzigd. Het ingekleurde mogelijk overstromingsgebied is een direct gevolg van de afbakening van de mijnverzakingsgebieden. Door de specifieke topografische ligging is de kans op overstromingen op het betreffende perceel zeer minimaal, en dit zelfs bij eventuele verdere verzakking. De windturbine wordt verder op voldoende afstand van de Laambeek ingeplant. Logischerwijze kan worden geconcludeerd dat er geen schadelijk effect zal worden veroorzaakt op het watersysteem.

BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

De oprichting van windturbines kadert in de doelstellingen van de Vlaamse Regering inzake de uitbouw van hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen. De Vlaamse Regering streeft als doelstelling voorop om tegen 2020 20,5% van het totale elektriciteitsverbruik te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. De elektriciteitsopwekking via windenergie vermijdt het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van voor het milieu schadelijke gassen.

Het ruimtelijk principe van de gedeconcentreerde bundeling wordt algemeen voor de inplanting van windturbines verfijnd in het principe van de plaatsdeling (site sharing). Door windturbines zoveel als mogelijk te bundelen, moet het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen worden gegarandeerd. De voorkeur gaat dan ook uit naar het realiseren van windenergieopwekking door middel van clustering van windturbines, veeleer dan een verspreide inplanting van solitaire turbines. Er moet worden gestreefd naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in de nabijheid van of in de stedelijke gebieden en de kernen van het buitengebied.

De projectzone is gelegen in het gebied dat afgebakend wordt door de grootschalige lijninfrastructuren E314, N74 met het op- en afrittencomplex 29 en de spoorweg Hasselt-Mol. Door het gebied loopt een hoogspanningsleiding van 70 kV op hoge pylons die visueel sterk aanwezig zijn in het landschap. Daarnaast moet eveneens rekening worden gehouden met de geplande aanleg van de Noord-Zuidverbinding, waardoor de infrastructuurbundel van hoofd- en primaire wegen nog wordt versterkt. Aan de overzijde van de autosnelweg is het regionale bedrijventerrein Centrum-Zuid, met verschillende grootschalige industriële constructies op het grondgebied van de gemeente Houthalen-Helchteren gelegen. De turbine zal deel uitmaken van een lijn, die met regelmatige tussenafstanden, parallel aan de autosnelweg E314 wordt ingeplant. Door de geplande aanleg van de Noord-Zuidverbinding wordt de ruimte tussen de autosnelweg en de turbines enerzijds en tussen de primaire gewestweg N74 en de turbines anderzijds, nog verkleind. Het principe van de gedeconcentreerde bundeling is bijgevolg gerespecteerd.

Door de bundelingsmogelijkheden met de grootschalige lijninfrastructuren en het regionale bedrijventerrein biedt de projectlocatie duidelijk potenties voor de inplanting

van windturbines. Dat in het locatieonderzoek van de Provincie Limburg naar de inplanting van parken voor grootschalige windmolens in Limburg, waarvan het eindrapport op 08103)2012 door de deputatie werd goedgekeurd (gewijzigd op 12/07/2012) de zone van het regionale bedrijventerrein Centrum-Zuid werd onderzocht is begrijpelijk. Nader onderzoek heeft evenwel aangetoond dat onder meer door de aanwezigheid van Sevesobedrijven, een hoge bezettingsgraad en een helihaven op het bedrijventerrein de mogelijkheden ter plekke te beperkt zijn, Er kan daarom niet akkoord worden gegaan met het ongunstige advies van de gemeente Houthalen-Helchteren. Anderzijds heeft de studie van de provincie Limburg geenszins de bedoeling om de inplanting van windturbines te verbieden in de gebieden die niet in de studie werden opgenomen, In de formulering van de onderzoeksvraag van het eindrapport is immers te lezen dat de provincie met dit onderzoek een proactief beleid wil voeren en gebieden aanduiden die In aanmerking komen voor de inplanting van windmolenparken. In eerste Instantie werd het onderzoek beperkt tot een aantal delen van de provincie waarvan vermoed wordt dat deze een hogere ruimtelijke draagkracht hebben met betrekking tot de plaatsing van windturbines. in een latere fase kan het onderzoek uitgebreid worden tot het volledige grondgebied van de provincie Limburg.

De inplanting van de turbine zal slechts een relatief beperkte oppervlakte innemen, de funderingssokkel wordt ingegraven en opnieuw met aarde en begroeiing overdekt, de werkvlakken worden na de plaatsing van de turbine geminimaliseerd en eveneens opnieuw met teelaarde overdekt waardoor opnieuw een natuurlijke vegetatie kan ontstaan. Voor de aanvoer van de windturbineonderdelen en het onderhoud wordt vooral gebruik gemaakt van bestaande wegenis. Daarnaast wordt een toegangsweg naar de inplantingsplaats van de turbine aangelegd. De ingenomen oppervlakte van deze toegangsweg wordt zo minimaal mogelijk gehouden. De negatieve impact op de agrarische potenties van het gebied zijn daardoor ook verwaarloosbaar. De verwevenheid van de functies in het betrokken gebied worden door het project bijgevolg niet in het gedrang gebracht. Er kan daarom niet worden aangesloten bij het ongunstige advies van de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Limburg. Door de aanwezige hoogspanningsleiding met kenmerkende hoge vakwerkpylonen, het aanwezige regionale bedrijventerrein en de grootschalige lijninfrastructuur is het betrokken landschap al niet meer onaangetast Het landbouwgebied is gelegen binnen de vallei van de Laambeek, die rijk is aan kleine landschapselementen en de kenmerken heeft van een coulisselandschap. De percelering is onregelmatig van vorm en klein van kavelgrootte. De begroeiing aan de rand van de percelen geeft hierdoor een zeker gesloten karakter aan het landschap. Uit landschapsstudies, uitgevoerd in opdracht van het Agentschap voor Natuurlijke Rijkdom en Energie, is gebleken dat windturbines, ondanks de aanzienlijke hoogte ervan, vanaf zes kilometer vervagen in het landschap. Op korte afstand kan de dominante zichtbaarheid van windturbines verminderd worden door schermwerking. Hiermee worden onder meer bomen en andere landschapselementen op de voorgrond in het landschap bedoeld. Deze landschapselementen komen ter plaatse al in grote mate voor. De inplanting van de windturbines heeft geen negatieve impact op de droge natuurverbinding die in het ruimtelijk structuurplan van de provincie Limburg geselecteerd worden en evenmin op het landbouwgebied met kleine landschapselementen dat in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de gemeente Zonhoven wordt beschreven. De impact wordt geminimaliseerd door de gekozen inplanting nabij de infrastructuur en doordat er geen bomen worden gerooid, noch kleine landschapselementen zullen verdwijnen. Daar waar mogelijk zullen tijdelijke voorzieningen worden getroffen die na de werken opnieuw verdwijnen waardoor de oorspronkelijke toestand wordt hersteld. Er kan daarom niet akkoord worden gegaan met het ongunstig advies van de "Discipline Landschappen" van Onroerend Erfgoed. De

bijkomende visuele hinder die door het project wordt veroorzaakt is bijgevolg relatief en in functie van het algemeen belang aanvaardbaar. Het project is bestaanbaar met de onmiddellijke omgeving.

Voor de beoordeling van het effect van de turbines op de erfgoedwaarden in het gebied wordt verwezen naar het advies van Onroerend Erfgoed van 19/11/2012 (zie bijlage), In dit advies wordt gesteld dat voor een windturbine aan de Kolverenschans voorwaardelijk gunstig kan geadviseerd worden indien de aanleg van al dan niet tijdelijke werfwegen, werkvlakken, toegangswegen, de windmolen zelf, leidingen, elektriciteitscabines en andere bijhorende constructies, als tijdens de exploitatie mogen er geen bodemingrepen binnen de beschermde percelen plaatsvinden. Deze voorwaarden zullen in de stedenbouwkundige vergunning worden overgenomen.

De gunstige beoordeling van de vergunningverlenende overheid van het effect van de vier of vijf turbines op het landschap wordt, zoals hoger uiteengezet, deels bepaald door de inplanting van de turbines in lijnvorm parallel aan de autosnelweg E314, op kennelijk gelijke afstand van deze lijninfrastructuur en met kennelijk gelijke tussenafstanden zodat een ruimtelijk samenhangend project wordt gevormd. Deze samenhang zou gehypothekeerd kunnen worden wanneer één of meer turbines van het project moeten worden uitgesloten uit de stedenbouwkundige vergunning. Indien voor WT-03 ook na de opmaak van een luchtvaartstudie geen gunstig advies van de FOD Mobiliteit en Vervoer kan worden verkregen, kan de ruimtelijke samenhang van het project hersteld worden door de oprichting van turbine LVT-05 aan de oostzijde van de N74 in lijn met de overige turbines en waarvoor al een stedenbouwkundige vergunning werd afgeleverd. Er worden op die manier dan twee clusters van twee turbines gerealiseerd met regelmatige tussenafstanden. Indien uiteindelijk alle turbines gerealiseerd kunnen worden, ontstaat ter plaatse een samenhangend project van vijf turbines in lijn parallel aan de autosnelweg E314. De vergunningverlenende overheid heeft daardoor de zekerheid dat aflevering van de vergunning geen hypotheek zal leggen op de realisatie van een ruimtelijk samenhangend project.

De aanvraag is niet gelegen in de gewestplanbestemming natuurgebied, De verbodsbepalingen t.a.v. natuurreservaten in art. 35, §2 van het Natuurdecreet lijken in dit geval ook niet zo maar toe te passen. Art. 35 spreekt immers over verboden activiteiten binnen natuurreservaten. Het plaatsen van constructies en wieken van een turbine buiten het reservaat die over het reservaat draaien lijken daar niet onder te vallen. In het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos Limburg wordt evenmin melding gemaakt van een schending van artikel 35 van het natuurbeschouddecreet. Het projectgebied is gelegen in risicozone 1, binnen de 5 km-buffer van het pleister en rustgebied voor watervogels en steltlopers 'Het Vijvergebied van vliedclen-Limburg' en de 4 km-buffer van een broedkolonie voor reigers 'Wijvenheide Zonhoven'. Voor deze zones werd een passende beoordeling door erkende milieudeskundigen opgesteld waaruit blijkt dat er geen significante effecten zullen optreden op Natura2000-gebieden. Er werd eveneens een verscherpte natuurtoets uitgevoerd om na te gaan of er onvermijdbare en onherstelbare schade wordt veroorzaakt op de VEN-gebieden 'Vijvergebied Midden-Limburg' en De TeutTenhaagdoornheide'. Ook uit deze verscherpte natuurtoets blijkt dat er geen significante effecten zullen optreden op de VEN-gebieden. Ten slotte werd eveneens een verscherpte natuurtoets uitgevoerd om na te gaan of de inplanting een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, in casu het SBZ-H Valleien van de Laambeek, Zonderikbeek, Slangebeek en Roosterbeek met vijvergebieden en heiden en de Ser-V 'Vijvercomplex Midden-Limburg', Ook uit deze passende beoordeling blijkt dat er geen

significante effecten zullen optreden op de Natura2000-gebieden. Het deelgebied Kolveren is onderdeel van het erkend reservaat Laambeekvallei. Limburgs Landschap vzw is beheerder van diverse terreinen in het gebied waardoor verwacht mag worden dat zij over een grotere terreinkennis beschikken. Limburgs Landschap heeft op 9 mei 2012 een positief advies uitgebracht over de aanvraag (zie bijlage). Volgens de vzw hebben de geplande windmolens de minste impact op het terrein: geen nadelige gevolgen op vegetaties en laag bij de grond levende fauna-elementen. Daarnaast hebben de turbines een maatschappelijke functie en leveren ze voor de vzw een financiële bijdrage waardoor de doelstelling kan worden gerealiseerd om de grote gebieden, vijvergebieden en heidegebieden van het plateau, met elkaar te verbinden. De financiële middelen kunnen worden gebruikt om landbouwgronden aan te kopen en te beheren in functie van natuur. Limburgs Landschap beschouwt de uitbouw van het windmolenpark in de Kolveren als een win-winsituatie waarbij de maatschappij tweemaal winnaar is. Ten eerste wordt er op een duurzame manier energie geproduceerd en bovendien kunnen de natuurwaarden van de Kolveren verder ontwikkeld worden. Mede door deze grotere terreinkennis van de vzw Limburgs Landschap gaat de vergunningverlenende overheid er van uit dat de passende beoordeling, die door erkende milieudeskundigen werd opgesteld, voldoende onderbouwd is om de mogelijke effecten op de goede staat van instandhouding in te schatten en het project te beoordelen. De conclusie dat door de aanleg van het windturbinepark geen significante negatieve effecten worden verwacht ten opzichte van de soorten en habitats van het nabijgelegen SBZ-V en —H waarvoor ze zijn aangemeld, dat het aanvaringsrisico voor de meest preciaire soorten als Roerdomp en Woudaap zo goed als onbestaande is en voor andere soorten niet zal leiden tot een significant negatieve impact op de goede staat van instandhouding van deze soorten en dat de geldende beheersdoelstellingen voor het natuurgebied De Kolveren niet specifiek betrekking hebben op de aangemelde soorten van het SBZ-V en de beheerder ook geen intenties heeft om de momenteel voorgestelde beheersdoelstellingen te veranderen in de toekomst, ook niet als bijkomende percelen worden verworven en erkend als natuurreservaat, wordt onderschreven. Er zal van het project geen significant negatieve impact uitgaan op de omgeving. Het negatieve advies van ANS en het Vlaams Energieagentschap wordt niet bijgetreden.

De oorzaak van het voortgebrachte geluid is tweevoudig. Het wordt vooral gegenereerd door de rotatie van de wieken die een zoepend geluid voortbrengen. Anderzijds wordt geluid geproduceerd door de in de gondel opgestelde apparatuur, in het bijzonder de windturbinegenerator. Slagschaduw komt voor wanneer de zon door de rotor van de windturbines schijnt. In de zone gelegen in de projectiezone van de rotor, kan de schaduw van de wijk zichtbaar zijn als een intermitterende schaduw.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft de actualisatie van voormelde besluiten aan de evolutie van de techniek (B.S. 31 maart 2012) legt nieuwe sectorale voorwaarden voor windturbines op. Voor industriegebieden geldt een afwijking van maximum 30 uur/jaar effectieve slagschaduw voor slagschaduwgevoelige objecten gelegen op industriegebieden en tijdens het weekend geen slagschaduwgevoelige receptoren gelegen op industriegebied.

De initiatiefnemers stellen alles in het werk om het geluidsniveau en de impact van slagschaduw te reduceren tot een niveau waarbij de hinder voor de omgeving zoveel mogelijk wordt vermeden. De mogelijke maatregelen aan de bron worden genomen om

de geluidsproductie tot een minimum te beperken. Het gaat hierbij onder meer om de isolatie van de generatorbehuizing, aerodynamische wieken, en dergelijke meer. Ten aanzien van slagschaduw dienen projectontwikkelaars de nodige maatregelen te treffen zoals het Installeren van schaduwdetectiesystemen.

Uit de veiligheidsstudies blijkt dat zowel de directe risico's voor personen in de omgeving van het windturbinepark als de indirecte risico's ten aanzien van in de omgeving aanwezige gevarenbronnen aanvaardbaar of verwaarloosbaar zijn.

Het ontwerp komt niet voor op de lijst gevoegd als bijlage I van het Project-m.e.r.-besluit, maar wel op de lijst gevoegd als bijlage II van de Europese richtlijn 85/387/EEG. Bijgevolg dient de vergunningverlenende overheid de aanvraag te Screenen. Een screening houdt in dat nagegaan wordt of het project, in het licht van zijn concrete kenmerken, de concrete plaatselijke omstandigheden en de concrete kenmerken van zijn potentiële milieueffecten, aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Zo er aanzienlijke milieueffecten kunnen zijn, dan moet een milieueffectrapport worden opgemaakt. Zowat elk project heeft milieueffecten. Enkel voor de projecten met aanzienlijke milieueffecten moet een milieueffectrapport worden opgemaakt. Uit de hierboven vermelde kenmerken moet In redelijkheid worden afgeleid dat er geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten zijn.

Het negatief advies van de gemeente Zonhoven wordt omwille van bovenstaande motivering niet bijgetreden.

Het project is bestaanbaar met de onmiddellijke omgeving.

ALGEMENE CONCLUSIE

De aanvraag is in overeenstemming met de stedenbouwkundige voorschriften en is bestaanbaar met de onmiddellijke omgeving. De naar aanleiding van het openbaar onderzoek ingediende bezwaren en de (deels) negatieve adviezen van de openbare besturen werden weerlegd of in bindende voorwaarden opgenomen. De aanvraag kan positief worden geëvalueerd.

...

Dit is de bestreden beslissing.

Mevrouw Ann CLAES heeft met een aangetekende brief van 6 juni 2013 bij de Raad een beroep ingesteld dat strekt tot de vernietiging van deze bestreden beslissing. Deze zaak is bij de Raad gekend onder het rolnummer 1213/0614/A/1/0573.

De nv PIET LUYSS & PARTNERS heeft met een aangetekende brief van 24 mei 2013 bij de Raad een beroep ingesteld dat strekt tot de vernietiging van deze bestreden beslissing. Deze zaak is bij de Raad gekend onder het rolnummer 1213/0631/A/1/0596.

Tegen de stedenbouwkundige vergunning van 26 november 2012 voor WT 01, WT 03 en WT 04 werd bij de Raad beroep ingesteld door de huidige verzoekende partij (rolnummer 1213/0305/SA/3/0295), de nv PIET LUYSS & PARTNERS (rolnummer 1213/0306/SA/3/028), de gemeente HOUTHALEN-HELCHTEREN (rolnummer 1213/0315/A/1/0347) en mevrouw Ann CLAES (rolnummer 1213/0331/A/1/0312). De vorderingen tot schorsing van de huidige verzoekende partij en van de nv PIET LUYSS & PARTNERS werden met de arresten van 4 juni 2013 met nummers A/2013/0154 en A/2013/0155 verworpen. De Raad heeft zich nog niet uitgesproken over de vorderingen tot vernietiging.

Op 3 april 2013 is een stedenbouwkundige vergunning verleend voor een bijkomende windturbine WT05 in de betrokken zone. Mevrouw Ann CLAES heeft bij de Raad een beroep ingesteld dat strekt tot de vernietiging van de beslissing van 3 april 2013. Deze zaak is bij de Raad gekend onder het rolnummer 1213/0615/A/1/0574.

V. VERZOEK TOT SAMENVOEGING

1.

De verzoekende partij vraagt om het onderhavige verzoekschrift samen te voegen met de zaak die bij de Raad gekend is onder het rolnummer 1213/0305/SA/1/0295. In deze zaak heeft de verzoekende partij een verzoekschrift tot schorsing en vernietiging ingediend tegen de windturbines WT-01, WT-03 en WT-04 die samen met de windturbine WT-02b een windpark uitmaken.

2.

Artikel 10 van het Procedurebesluit bepaalt dat beroepen kunnen worden samengevoegd als ze onderling zo nauw verbonden zijn dat het wenselijk is om er met eenzelfde arrest uitspraak over te doen. Het staat de kamer waar de beroepen aanhangig zijn, vrij om daarover te beslissen.

Gelet op het feit dat de derde kamer enkel de vordering tot schorsing behandelt en deze zaak, net zoals de zaak 1213/0305/SA/1/0295, voor de behandeling van de vordering tot vernietiging wordt toegewezen aan de eerste kamer, acht de Raad het niet wenselijk om de zaken in de huidige stand van het geding samen te voegen.

VI. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT SCHORSING

De verwerende partij betwist het belang van de verzoekende partij bij de voorliggende vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging en tot vernietiging van de bestreden beslissing en bijgevolg de ontvankelijkheid ervan.

De Raad is echter van oordeel dat de exceptie van de verwerende partij slechts onderzocht en beoordeeld dient te worden wanneer de voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te bevelen, zijn vervuld. Zoals hierna zal blijken, is dit niet het geval.

VII. ONDERZOEK VAN DE VORDERING TOT SCHORSING

Luidens artikel 4.8.18, §2, eerste lid VCRO kan de Raad de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing enkel bevelen als de onmiddellijke tenuitvoerlegging van die beslissing een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokken en als de verzoekende partij ernstige middelen aanvoert die de vernietiging van de aangevochten beslissing kunnen verantwoorden.

A. Moeilijk te herstellen ernstig nadeel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij omschrijft het moeilijk te herstellen ernstig nadeel dat zij meent te lijden als volgt:

“ ...

Verzoekende partij ondergaat een zeer ernstig nadeel dat door een later komend annulatiearrest niet meer kan goedge maakt worden.

De tenuitvoerlegging van de vergunning zal het leefklimaat van de verzoekende partij en zijn beleving van de onmiddellijke omgeving zeer nadelig beïnvloeden ingevolge de bestendige, nooit ophoudende, geluidshinder, visuele werkingshinder, slagschaduw en flikkereffect.

Verzoekende partij groepeert hierna de concrete elementen die getuigen van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel ten gevolge van de hinder die de vergunde inrichtingen zullen meebrengen zowel voor hem als voor de directe omgeving. Deze omschrijving heeft een dubbel doel : enerzijds zal de verzoekende partij opnieuw aantonen dat zij belang heeft om een beroep in te dienen en anderzijds zijn elk van deze hinderaspecten afzonderlijk genomen een uiting van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel.

8.1. Geluidshinder *[afbeelding]*

*Indien men deze gegevens koppelt aan de geluidsnormen zoals die blijken uit de Bijlage 5.20.6.1.Richtwaarden voor windturbinegeluid bij het Besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlarem II) stelt men vast dat binnen de omgeving van de projectzone men nu reeds een bovenmatige hinder lijdt, vanwege de aanwezigheid van de autostrade. *[afbeelding]**

Door toedoen van de bestreden vergunning zal de geluidshinder enkel bestendigd worden, zoniet gevoelig toenemen.

De gemeente Zonhoven bevestigt de geluidshinder aan de omgeving: "Overwegende de hinder door de inplanting van de windturbines:...

8.2 Visuele hinder

De verzoekende partij merkt op dat zijn beleving van de onmiddellijke omgeving zeer nadelig beïnvloed wordt ingevolge de bestendige, nooit ophoudende, visuele pollutie. De historische woning met tuin van verzoekende partij is, zoals gesteld, gelegen in

landschappelijk waardevol gebied. Dit is een uitzonderlijke locatie doordat zij omgeven is door rust en natuur.

Niet alleen heerst er een sfeer van rust ook bevindt men zich in de omgeving van een natuurgebied (er zijn immers nog slechts een gering aantal woningen in onmiddellijke nabijheid), maar vooral heeft de verzoekende partij vanuit haar woonplaats en tuin een uniek zicht op de natuur. Of anders gezegd: tussen de woning van verzoekende partij en de dichtbij gelegen projectsite bevindt zich enkel natuur dat het dagelijks leefklimaat en het visueel uitzicht van de verzoekende partij volkomen domineert en precies ook de reden is geweest waarom zij daar historisch pand heeft gekocht en is gaan wonen.

Het project heeft betrekking op vier — inmiddels vijf - windturbines met een ashoogte van meer dan 100 meter en een rotordiameter van meer dan 80 meter, wat betekent dat zij een hoogte bereiken van niet minder dan 150 meter. Vermits de windturbines in de vorm van "klusteringsprincipe" zullen oprijzen in en rond het natuurgebied, zal de verzoekende partij niet alleen vanuit zijn tuin, maar zelfs vanuit zijn woonplaats, bestendig geconfronteerd worden met de dag in dag uit molenwiekende en in werking zijnde windturbines die tot 150 meter in de lucht zullen reiken. Het zal het eerste zijn wat hij ziet wanneer hij 's morgens opstaat en het laatste wanneer hij 's avonds slapen gaat. De visuele pollutie acht verzoekende partij meer verbonden aan de exploitatie van de turbines (het bestendig molenwieken) dan aan het bouwen ervan, hoe erg dit laatste ook reeds zal zijn. Het thans dominante uitzicht op een natuurgebied, zal er in elk geval structureel zeer aanzienlijk door gewijzigd worden.

De Raad van State aanvaardt in de regel dat belangrijke visuele hinder een moeilijk te herstellen ernstig nadeel uitmaakt. Verzoekende partij ziet geen reden om deze rechtspraak ter zake niet te handhaven.

De verzoekende partij merkt op dat de visuele pollutie ook niet ongedaan gemaakt kan worden door enige beperkende maatregel vermits de in werking zijnde turbines tot 150 meter hoog zullen reiken.

8.3. Slagschaduw

Overeenkomstig artikel 5.20.6.2.3 van Vlare II geldt een maximum effectieve slagschaduw per jaar van 8 uur, met een maximum van dertig minuten effectieve slagschaduw per dag voor elk relevant schadegevoelig object.

Uit de door Limburg Win(d)t aangebrachte studie blijkt dat voor nagenoeg alle gevoelige receptoren ten zuiden van de geplande windturbines er een overschrijding is van de Vlare-norm 5.20.6.2.3.

Het rood omcirkelde perceel is het perceel van verzoekende partij. In de studie van E3 wordt dit punt aangeduid als W8a. Het vlindervormige patroon is de totale slagschaduw. De totale jaarlijkse slagschaduw voor het punt W8a zou 08u14 bedragen (studie E3). Dit is een duidelijke overschrijding van de sectorale-norm.

Naast het feit dat de vergunning in strijd is met de Vlare-II norm, stelt de verzoekende partij vast dat de aanvraag wat betreft de aangevraagde afwijking op de sectorale norm de schending van Vlare-II norm 5.20.6.2.3 niet kan herstellen.

In bijlage G9 van de aanvraag wordt de wijziging van de sectorale norm 5.20.6.2.3

toegelicht:...

De verzoekende partij stelt vast dat Limburg Win(d)t geen afwijking vraagt voor de schaduwgevoelige receptoren ten zuiden van de geplande windturbines. Het industriegebied waarvan sprake ligt immers ten noorden van de projectzone.

Bijgevolg blijft de vaststelling staande, ongeachte een wijziging van de sectorale ten nadele van de schaduwgevoelige receptoren in het industriegebied, dat de sectorale norm van maximaal 8 uur slagschaduw per jaar onverkort blijft gelden ten zuiden van het industriegebied. Dit impliceert dat de aanvraag hoe dan ook in overtreding is met de sectorale norm.5.20.6.2.3 Vlare-II.

De studie van E3 toont immers aan dat de slagschaduw op het perceel van de verzoekende partij, doch ook op andere percelen ten zuiden van het industriegebied, de maximale jaarlijkse 8 uur slagschaduw overschrijdt.

De aanvraag is in strijd artikel 5.20.6.2.3 Vlarern-II. De vergunning van een aanvraag die toelaat dat verzoekende partij slagschaduw zal ondervinden die de sectorale normen overschrijdt is, maakt vanzelfsprekend een moeilijke te herstellen ernstig nadeel uit.

8.4. Verstoring van de privérust

Verzoekende partij heeft haar huidige woonplaats gekozen omdat zij en haar familie er rust in hun privéleven vinden. Verzoekende partij en haar familie zullen deze rust verliezen. De rust van hen zal aangetast worden door de hinder die met verschillende elementen van de bouwaanvraag gepaard gaat met de grootte van het windmolenpark. Dit leidt tot :

- een groot aantal buitengewoon voertuigbewegingen dat niet geschikt is in de landelijke omgeving;*
- permanente visuele hinder;*
- permanent lawaai.*
-

Deze sterke hinder wordt nog versterkt door het feit dat de dagelijkse hinder dag en nacht is. Verzoekende partij heeft derhalve het vooruitzicht dat ze van vroeg in de ochtend tot laat in de avond geluidshinder van de exploitatie zullen ondervinden.

8.5. Besluit

Uit het bovenstaande blijkt voldoende dat de aangevraagde inrichting te veel hinder zal meebrengen om nog als aanvaardbaar te kunnen worden beschouwd. Dit is op zich voldoende om de vergunning te schorsen.

*Maar bovendien is er in de gehele aanvraag **GEEN enkele maatregel** vermeld die de genoemde hinder op enige wijze kan beperken. Dit is in schril contrast met de hinderbeperkende maatregelen waartoe elke exploitant verplicht is op grond van de algemene milieuvoorwaarden voor ingedeelde inrichtingen:...*

...”

2.

De verwerende partij antwoordt hierop als volgt:

“ ...

II. GEEN (BEWEZEN) MOEILIK TE HERSTELLEN ERNSTIG NADEEL

* De verzoekende partij haalt aan dat hij met geluidshinder, visuele hinder, slagschaduwhinder en verstoring van de privéruimte te maken zal krijgen.

* De uiteenzetting zoals opgenomen in het verzoekschrift overtuigt niet.

Verzoekende partij haalt in het verzoekschrift aan dat de deputatie van de provincie Limburg op 03.01.2013 beslist heeft om de corresponderende milieuvergunningsaanvraag van Limburg Win(d)t te weigeren.

Het is onduidelijk of er (door Limburg Win(d)t) nog administratief beroep is ingesteld tegen deze weigeringsbeslissing over de milieuvergunningsaanvraag en wat de stand van deze administratieve beroepsprocedure is.

Bij arrest d.d. 04.06.2013 verwierp Uw Raad reeds de vordering tot schorsing van verzoeker STANDAERT tegen de beslissing van verweerster d.d. 26.11.2013 waarbij WT-01, WT-03 en WT-04 werden vergund. Dit oordeel was gebaseerd op basis van de vaststelling dat de tenuitvoerlegging van die beslissing reeds van rechtswege geschorst is ingevolge het ontbreken van de corresponderende milieuvergunning.

Ondanks het feit dat de betrokken weigeringsbeslissing van de deputatie van de provincie Limburg d.d. 03.01.2013 geen betrekking heeft op de thans stedenbouwkundig vergunde WT-02b, kan aangenomen worden dat de aanvrager de realisatie van het project, en derhalve ook van WT-02b, koppelt aan het verkrijgen van de milieuvergunning voor (al) de diverse windturbines (waarvan WT-01, WT-03 en WT-04 het voorwerp uitmaken van de beslissing van de deputatie d.d. 03.01.2013). Wellicht zal er ook nieuwe milieuvergunningsaanvraag voor deze WT-02b ingediend moeten worden/ dan wel een uitbreiding van een ev. milieuvergunning voor WT-01, WT-03 en WT-04 dienen te worden bekomen.

Er lijkt dan ook te moeten worden geconcludeerd dat de bestreden beslissing d.d. 09.04.2013 actueel reeds van rechtswege geschorst is, en dit ingevolge art. 4.5.1 §2 VCRO, tevens aangehaald in de bestreden beslissing (ontbreken van corresponderende milieuvergunning). Uw Raad kan geen beslissing schorsen die actueel al van rechtswege geschorst lijkt te zijn. Dan zou Uw Raad art. 4.5.1 VCRO schenden.

In de memorie van toelichting bij de VCRO wijst de decreetgever er op dat het begrip "moeilijk te herstellen ernstig nadeel" eveneens wordt gehanteerd binnen het schorsingscontentieux van de Raad van State en dat vermeld begrip, voor wat de mogelijkheid tot schorsing in procedures voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen betreft in diezelfde zin mag begrepen worden (Pad. St. VI. Pad, 2008-2009, nr. 201111, p. 222, nr. 627, zie ook R.V.V., nr. S/2010/0019, pag. 11).

Desbetreffend bepalen de parlementaire voorbereidingen inderdaad:...

Conform art. 4.8.13 VCRO is het verder aan de verzoekende partij om het bewijs van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel te leveren en dit bewijs moet worden geleverd in het verzoekschrift (zie ook RvVb., nr. S/2010/0019, 28.04.2010, 2010/0151/SA/3/0131, pag. 12-13):...

Het aangevoerde nadeel moet o.m. concreet zijn (RvVb., nr. S/2010/0059, 10.11.2010), het moet persoonlijk zijn (RvVb., nr. S/2011/0045, 24.05.11) en het moet zijn rechtstreekse oorzaak vinden in de bestreden beslissing (RvVb., nr. S/2011/0040,

10.05.2011).

Het is in het verzoekschrift dat het MTHEN in concreto en op precieze wijze moet worden aangetoond (zie ook RvVb, S/2010/0036, 07.07.2010).

Verzoekende partijen beperken zich i.c. tot een betoog waarin zij geen enkel eigen stavingsstuk betrekken (zie verzoekschrift, pag. 47-51)

Eigendomstitels, bewijs van woonst, foto's van de inrichting van de woning en van het perceel waarop deze woning zich zou bevinden,... e.d., worden niet bijgebracht door de verzoekende partij.

In diverse arresten benadrukte Uw Raad dat het aan de verzoekende partij is om concrete en precieze gegevens aan te reiken en het MTHEN te bewijzen aan de hand van een uiteenzetting met verwijzing naar stukken:...

Ook ic. is niet voldaan aan de vereiste van het aanreiken van concrete en precieze gegevens.

Het is niet aan de verwerende partij noch aan Uw Raad om via eigen opzoekingen over o.m. de plaatsgesteldheid, de situering van de vergunde constructies t.o.v. de woning en tuin van verzoekers, de concrete inrichting van die woning en tuin van verzoekers, etc. te verifiëren of er van een MTHEN sprake zou kunnen zijn.

Deze vaststelling volstaat om de vordering tot schorsing te verwerpen.

3. Volledigheidshalve formuleert verweerster hieronder nog een aantal bemerkingen die relevant zijn voor de toetsing van het effectief bestaan van enig beweerd MTHEN:

- Algemeen: verzoeker STANDAERT miskent van het voorwerp van de aanvraag en van de vergunningsbeslissing d.d. 09.04.2013

Verzoeker STANDAERT besteedt in zijn uiteenzetting omtrent het MTHEN geen aandacht aan het feit dat de thans bestreden beslissing d.d. 09.04.2013 een stedenbouwkundige vergunning behelst voor één windturbine, i.c. WT-02b. Verzoeker STANDAERT heeft het herhaaldelijk over de hinder die de 4 windturbines hem gaan berokkenen, terwijl de bestreden beslissing niet 4 windturbines vergund, maar slechts 1 windturbine. Het is aan de verzoekende partij om aan te tonen dat de tenuitvoerlegging van specifiek de bestreden beslissing hem een MTHEN berokkent. Verzoeker volbrengt die bewijslast van het causaal verband niet...

- M.b.t. de beweerde geluids- en slagschaduwhinder/ verstoring privé-rust.

De Raad van State heeft in diverse arresten geoordeeld dat de hinder die voortkomt van de exploitatie van de inrichting niet in aanmerking genomen kan worden bij de beoordeling van het MTHEN ingevolge de oprichting van de constructie (zie o.a. R.v.st., nr. 38.326, 12.12.1991 en de waslijst van gelijkkluidende arresten, gevoegd als stuk B.). Geluidshinder, slagschaduwhinder en de verstoring van de privérust door geluid en voertuigbewegingen zijn hindervormen die optreden bij de exploitatie van de windturbines.

Wat de beweerde geluidshinder en de kwestie van de voertuigbewegingen betreft dient bovendien te worden opgemerkt dat er momenteel ter plaatse al significant

achtergrondgeluid is, en ook frequente voertuigbewegingen, ingevolge de aanwezigheid van o.a. het industrieterrein Centrum-Zuid/ Roten en de autosnelweg E314 en de N74 (zie ook lokalisatienota, pag. 14-17). Dat de thans vergunde windturbine WT02b hier nog enige, laat staan ernstige, wijziging in brengen, specifiek voor verzoeker, is niet aangetoond. Verder kan niet worden ingezien waarom de windturbine op zich wel zouden leiden tot een hoge toename van het aantal voertuigbewegingen. Verzoeker beperkt zich tot het louter poneren van zijn bewering, zonder deze te bewijzen

Verder laat verzoeker ook na om de opgelegde voorwaarden te betrekken bij de vraag naar enig MTHEN. Bij de bewijslevering van het MTHEN moet de verzoeker nochtans wel rekening houden met de vergunningsvoorwaarden. Het is in concreto ondanks die voorwaarden dat het bestaan van het MTHEN moet worden bewezen (zie bv. R.v.st., nr. 196.615, 02.10.2009, <http://www.raadvanstate.bel>). De bestreden beslissing legt i.c. duidelijk in punt 2° op dat het project steeds dient te voldoen aan de vigerende VLAREM-normen inzake geluid en slagschaduw. Wanneer verzoeker van mening is dat hij desondanks nog steeds ernstige hinder zou ondervinden, levert hij kritiek op de regelgever.

- M.b.t. de visuele hinder

Het vergunde liggingsplan-topografische ligging toont aan dat er geen woning op een afstand van minder dan 500m van de vergunde turbine WT02-b is gelegen. Voortgaande op luchtfoto's bevinden er zich vlakbij de woning aan de Bruinstraat 70 diverse bomen (stuk 8). Rekening houdende met de locatie van de vergunde turbine (zie liggingsplan, topografische ligging, stuk 2) bevinden deze bomen zich in de zichtlijn tot de aangevraagde turbine en dit tussen de woning en de aangevraagde turbine. Derhalve is ook visuele hinder in hoofdte van verzoeker niet zonder meer aannemelijk, minstens te relativeren (mede gelet op de aanwezigheid van andere infrastructuren, vermeld in de bestreden beslissing, zie pag 9, onderaan).

Er is niet voldaan aan de 2^e schorsingsvoorwaarde.
..."

3.

De tussenkomende partij voegt hieraan nog het volgende toe:

"...

De verzoekende partij voert aan dat de tenuitvoerlegging van de bestreden vergunning zijn "leefklimaat en zijn beleving van de onmiddellijke omgeving zeer nadelig zal beïnvloeden ingevolge de bestendige, nooit ophoudende, geluidshinder, visuele werkingshinder, slagschaduw en flikkereffect."

Voorafgaandelijk dient met betrekking tot de aangevoerde geluidshinder en slagschaduwhinder te worden opgemerkt dat deze beweerdte hinder veroorzaakt wordt door de exploitatie van de turbines, en dus uitsluitend te maken heeft met de milieuvergunning. Turbines in rust produceren geen geluid of slagschaduw. Deze vermeende nadelen vertonen dus geen causaal verband met de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de thans bestreden stedenbouwkundige vergunning voor de oprichting van de turbines (zie bijv. RvVb nr. S/2012/0173 van 22 augustus 2012; RvVb nr. S/2011/0089 van 2 augustus 2011; RvVb nr. S/2011/0084 van 26 juli 2011).

Aangezien die ingeroepen hinderaspecten eerder betrekking hebben op de

milieuvergunning, ontbreekt het causaal verband om tot de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden stedenbouwkundige vergunning te kunnen besluiten (zie ook A. MAES, Raad voor Vergunningsbetwistingen. Leidraad bij de procedure en overzicht van rechtspraak, Brugge, Vanden Broele, 2013, 236).

Verder dient het volgende te worden opgemerkt specifiek m.t.b. de ingeroepen beweerde geluidshinder.

De verzoekende partij woont op ruim 350 meter van de bouwvergunde windturbines, en toont niet aan dat zij ernstige geluidshinder kan ondervinden ingevolge de exploitatie van de bouwvergunde windturbines gelet op de aanwezigheid van de drukke autostrade E314.

De verzoekende partij verwijst naar een geluidskaart van de website van ENE waarin de geluidsbelasting in de omgeving in kaart werd gebracht.

De verzoekende partij "koppelt" deze gegevens aan de geluidsnormen van bijlage 5.20.6.1 Vlare II, en leidt hieruit af dat "men nu reeds een bovenmatige hinder lijdt vanwege de aanwezigheid van de autostrade" (sic).

De verzoekende partij meent dat de geluidshinder "enkel bestendig zal worden, zoniet gevoelig zal toenemen".

De verzoekende partij toont helemaal niet aan dat zij ernstige geluidshinder zal lijden door de exploitatie van de bouwvergunde windturbines.

In de eerste plaats moet uiteraard worden opgemerkt dat de verzoekende partij zelf aangeeft dat de autosnelweg E314 een dominante geluidsbron is, en dat zij op de dag van vandaag reeds geluidshinder ondervindt.

Uiteraard moet opgemerkt worden dat de geluidshinder ingevolge het auto- en vrachtverkeer op de E314 geen enkel causaal verband vertoont met de thans bestreden vergunning voor de bouw van drie windturbines.

Zoals verder zal worden aangetoond, wordt het achtergrondgeluid gedomineerd door het verkeer op de autosnelweg, en zal het geluid van de windturbines parallel aan de snelweg het achtergrondgeluid niet overstijgen.

De bewering van verzoekende partij dat de geluidshinder bestendig zal worden, en zelfs zal toenemen, mist dus feitelijke grondslag.

Limburg win(d)t heeft bij zijn aanvraag een geactualiseerde geluidstudie gevoegd (rekening houdende met de licht gewijzigde positie van WT-02b) die werd opgesteld door een erkende deskundige (Acoustical Engineering) en waarin werd getoetst aan de nieuwe sectorale geluidsnormen van Vlare II.

Pro memorie: de Vlare II - normen waren tot voor kort niet van toepassing op het specifieke geluid voortgebracht door windturbines. Volgens het destijds toepasselijke afwegingskader van de Omzendbrief EME/2006-01 - R0/2006/02 mocht er van uitgegaan worden dat de hinder van een windturbinepark tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt, wanneer de dichtstbijzijnde vreemde woning zich op een afstand van meer dan 250 meter van de windturbinemast bevindt. Wanneer die afstand kleiner of gelijk is aan 250 meter, diende het specifieke geluid getoetst te worden aan de in de Omzendbrief opgenomen richtwaarden. Indien het specifieke geluid aan de richtwaarden voldeed, of 5 dB(A) lager is dan het achtergrondgeluid, mocht er van

uitgegaan worden dat de geluidshinder aanvaardbaar is.

Bij besluit van 23 december 2011 werden er voor het eerst sectorale voorwaarden voor windturbines ingeschreven in Vlarem II (B.S. 21 maart 2012). Volgens artikel 5.20.6.4.2 Vlarem II, zoals ingevoegd bij besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2011, dient het specifieke geluid in open lucht, tenzij anders vermeld in de milieuvergunning, in de nabijheid van de dichtst bijzijnde woning of het dichtstbijzijnde woongebied, beperkt te worden tot de richtwaarde vermeld in bijlage 5.20.6.1 of tot het achtergrondgeluid. Ingeval gebruik wordt gemaakt van het achtergrondgeluid, geldt dat de afstand van de windturbines tot de woningen meer dan drie maal de rotordiameter moet bedragen. In de geluidsstudie wordt besloten dat voor de dag- en de avondperiode in alle evaluatiepunten in de omgeving steeds voldaan wordt aan de geluidseisen van Vlarem II rekening houdende met het oorspronkelijke achtergrondgeluid.

Voor de luide nachtperiode (van 22.00 u tot 00.00 u en van 05.00 u tot 07.00 u) wordt eveneens voldaan in alle evaluatiepunten.

Voor de stille nachtperiode (van 00.00 u tot 05.00 u) kan in alle evaluatiepunten in de omgeving worden voldaan aan de geluidseisen van Vlarem II rekening houdende met het achtergrondgeluid, mits er bepaalde reducties worden toegepast op bepaalde windturbines. In de geluidsstudie wordt in detail beschreven welke vermogenreducties moeten worden toegepast op welke turbine afhankelijk van het gekozen type.

In de bijzondere voorwaarden van de bestreden stedenbouwkundige vergunning wordt overigens uitdrukkelijk opgelegd dat het project steeds moet voldoen aan de vigerende Vlarem II normen inzake geluid (en slagschaduw). Deze bepaling is eigenlijk overbodig, aangezien de windturbines uit kracht van wet de geluidsnormen van Vlarem II moeten respecteren.

Zo de geluidsproductie van windturbines al enig causaal verband vertoont met de thans bestreden stedenbouwkundige vergunning, moet alleszins vastgesteld worden dat er ingevolge de werking van de bouwvergunde windturbines geen onaanvaardbare geluidshinder zal worden veroorzaakt. Het specifieke geluid geproduceerd door de windturbines zal te allen tijden beneden het oorspronkelijk omgevingsgeluid blijven.

De verzoekende partij beroept zich vervolgens op visuele hinder. Zij poneert dat haar historische woning met tuin, gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, een uitzonderlijke locatie is doordat zij omgeven is door rust en natuur.

Tevens voert zij aan dat haar woning zich in de omgeving van een natuurgebied bevindt.

De verzoekende partij voert aan dat zij dag in dag uit geconfronteerd zal worden met "molenwiekende" turbines tot 150 meter hoog.

Eerst en vooral moet worden opgemerkt dat de verzoekende partij zich wel beroept op een uitzonderlijk rustig woonklimaat, maar nalaat om ook maar één stuk bij te brengen (bijv. foto's) die deze bewering staakt. De verzoekende partij laat eveneens na om de beweerde ernst van de aantasting van deze beweerde bijzondere omgeving concreet toe te lichten.

In de tweede plaats moet het beeld dat verzoekende partij ophangt toch genuanceerd

worden. De bouwvergunde windturbines zijn langzaam draaiende driewiekers, die de rust in het landschap niet verstoren (dus geen "molenwiekende" windturbines). Door hun ranke verschijning zijn de turbines niet storend in het landschap.

De verzoekende partij tot tussenkomst wenst verder op te merken dat de omgeving niet meer onaangetast is, o.a. gelet op de aanwezigheid van de autosnelweg E314, de grote industriële constructies op het industrieterrein ten noorden waarmee wordt gebundeld en de hoogspanningslijn met typerende vakwerkpylonen ten westen (Zie R.v.St., nr. 215.742, 13 oktober 2011, Vandereycken en R.v.St., nr. 215.743, 13 oktober 2013, Vanthoor).

De verzoekende partij toont dus geenszins aan dat zij ten gevolge van de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden vergunning een ernstig nadeel zal lijden in de vorm van zichthinder.

De verzoekende partij voert verder aan dat het aantal uren slagschaduw op haar perceel de slagschaduwnorm van Vlarem II (maximum 8 uur per jaar) overschrijdt.

De verzoekende partij vergist zich en misleidt. Het aantal uren slagschaduw zal ter hoogte van haar woning te allen tijden beperkt worden tot maximum 8 uur per jaar, zoals voorgeschreven in artikel 5.20.6.2.3 Vlarem II.

Volgens artikel 5.20.6.2.1 Vlarem II wordt de turbine uitgerust met een automatische stilstandmodule als een slagschaduwgevoelig object zich bevindt in de contour van vier uur verwachte slagschaduw per jaar van de windturbine.

Volgens artikel 5.20.6.2.3 Vlarem II geldt, tenzij anders vermeld in de milieuvergunning, een maximum van acht uur effectieve slagschaduw per jaar, met een maximum van dertig minuten effectieve slagschaduw per dag voor elk relevant slagschaduwgevoelig object.

Dit betekent dus dat de windturbines volgens de bindende sectorale voorwaarden van Vlarem II moeten worden uitgerust met een automatische stilstandmodule, die de windturbines automatisch stillegt als de slagschaduwnorm wordt overschreden.

Zodoende wordt gegarandeerd dat er op geen enkel moment meer slagschaduwhinder zal worden veroorzaakt dan toegestaan volgens Vlarem II.

Limburg win(d)t heeft een geactualiseerde slagschaduwstudie laten opstellen door een erkende deskundige (3E) die rekening houdt met de lichte verschuiving van WT02b en deze studie werd gevoegd bij de vergunningsaanvraag.

De erkende deskundige heeft het te verwachten aantal uren slagschaduw per jaar getoetst aan de nieuwe Vlarem II norm; het verwachte aantal uren slagschaduw werd berekend voor een aantal goed gekozen representatieve objecten binnen de zogenaamde 4 uur contour.

Uit de slagschaduwstudie blijkt dat voor enkele representatieve receptoren de slagschaduwnorm wordt overschreden. Voor de relevante receptoren gelegen op het industrieterrein Centrum-Zuid (aan de overzijde van de snelweg) vraagt de exploitant een afwijking aan op de sectorale norm inzake slagschaduw (naar 30 u effectieve slagschaduw per jaar). Deze industriële gebouwen zijn immers minder kwetsbaar voor slagschaduw.

Voor de overige relevante representatieve receptoren binnen de 4 uur contour verbindt de exploitant er zich evenwel toe om de nodige maatregelen te nemen opdat de effectieve slagschaduw voor deze gebouwen de 8 u norm niet overschrijdt.

Specifiek voor de situatie van verzoekende partij dient opgemerkt te worden dat haar perceel gelegen is in de 4 uur contour verwachte slagschaduw per jaar, en dat er voor haar woning een berekening werd gemaakt van het te verwachten aantal uur slagschaduw.

Welnu, uit deze berekening blijkt dat voor twee van de drie voorgestelde types van windturbine de te verwachten slagschaduw ruim onder de slagschaduwnorm van maximum 8 uur per jaar blijft, zelfs zonder dat er maatregelen moeten worden genomen: voor het type E82 bedraagt de te verwachten slagschaduw slechts 5:50 uur per jaar; voor type V90 slechts 6:07 uur per jaar.

Enkel voor het type EI 01 zou het te verwachten aantal uren slagschaduw nipt overschreden worden, met name 08:14 uur per jaar. Zoals hierboven toegelicht, zal ook ingeval dit type windturbine gebruikt wordt, de slagschaduw te allen tijden beperkt worden tot de sectorale norm van 8 uur per jaar. Deze turbines worden uitgerust met een automatische stilstandmodule, en zullen zo nodig bij overschrijding van de slagschaduwnorm worden stilgelegd.

Een maximaal aantal slagschaduw van 8 uur per jaar kan geenszins als een ernstig nadeel worden beschouwd.

Verzoekende partij tot tussenkomst wenst op te merken dat de nieuwe slagschaduwnorm van Vlarem II (maximum 8 uur per jaar en maximum 30 minuten per dag) een aanzienlijke verstrenging betreft.

Volgens het Afwegingskader uit de Omzendbrief EME/2006/01 - RO/2006/02 werd 30 uur slagschaduw in de vreemde woning als aanvaardbaar beschouwd.

Volgens de rechtspraak van de Raad van State was deze (aanzienlijk soepelere) slagschaduwnorm van 30 uur per jaar geenszins kennelijk onredelijk (R.v.St., nr. 213.774, 9 juni 2011, Verbrugghe) en kan een maximum van 30 uur slagschaduw per jaar niet als een ernstig nadeel worden beschouwd (R.v.St., nr. 215.742, 13 oktober 2011, Vandereycken en R.v.St., nr. 215.743, 13 oktober 2011, Vanthoor). A fortiori moet dan ook aangenomen worden dat een maximum van slechts 8 uur per jaar conform Vlarem II geen ernstig nadeel oplevert.

De verzoekende partij toont niet aan dat een maximum van 8 uur slagschaduw per jaar, tijdens de duur van het proces, een ernstig nadeel vormt (R.v.St., nr. 221.467, 22 november 2012, Lambrichts; zie ook R.v.St., nr. 220.846, 2 oktober 2012, Valckenier).

De verzoekende partij beroept zich tenslotte op de verstoring van de "privérust".

Zij voert aan dat zij haar woning heeft gekozen omdat zij en haar familie er rust in hun privéleven vinden. Dit zou worden aangetast door:

- groot aantal buitengewoon voertuigbewegingen;
- permanente visuele hinder;

- permanent lawaai

–

De verzoekende partij maakt helemaal niet aan de hand van concrete gegevens aannemelijk dat haar rust zal worden verstoord door de bouw van de windturbines.

De verzoekende partij verduidelijkt niet wat zij bedoelt met een "groot aantal buitengewoon voertuigbewegingen".

In zoverre de verzoekende partij hiermee doelt op de mogelijke hinder tijdens de bouwwerken, moet uiteraard worden opgemerkt dat de hinder ingevolge de uitvoering van de werken volgens de rechtspraak van Uw Raad niet beschouwd kan worden als een MTHEN. Dergelijke mogelijke hinder is inherent aan het uitvoeren van werken, en heeft geen blijvend karakter (Zie A. MAES, Raad voor Vergunningsbetwistingen. Leidraad bij de procedure en overzicht van rechtspraak, Brugge, Vanden Broele, 2013, 202-204, met verwijzing naar o.a. RvVb, nr. S/2012/200, 19 september 2012).

Na de oprichting van de turbines zullen er geen bijkomende voertuigbewegingen gegenereerd worden. De windturbines worden van op afstand gecontroleerd (computergestuurd) en moeten volgens Vlarem II slechts één maal per jaar fysiek gecontroleerd worden door een milieucoördinator.

De beweerde visuele hinder moet zoals gezegd sterk genuanceerd worden, gelet op enerzijds de weinig storende verschijning van langzaam draaiende driewiekers in het landschap en anderzijds het feit dat het gebied niet meer als onaangetast kan worden beschouwd gelet op o.a. de aanwezigheid van een hoogspanningslijn ten westen van de projectlocatie.

Tenslotte kan geenszins beweerd worden dat de windturbines "permanent lawaai" veroorzaken. De turbines worden ingeplant langs de autosnelweg E314 die als dominante geluidsbron het omgevingsgeluid bepaalt. Het specifieke geluid van de windturbines blijft gedurende de dag en avondperiode sowieso onder het oorspronkelijke omgevingsgeluid, en tijdens de nachtperiode (met name de stille nacht wanneer er weinig verkeer is) wordt de werking van een aantal van de turbines gereduceerd naar een lagere modus. Zodoende wordt ten alle tijden voldaan aan de nieuwe geluidsnorm van Vlarem II.

De verzoekende partij klaagt er zich tenslotte over dat er in de gehele aanvraag geen enkele maatregel vernield zou worden die de genoemde hinder op enige wijze kan beperken.

In de eerste plaats moet opgemerkt worden dat dit eerder wettigheidskritiek betreft, dan een concrete uiteenzetting van een MTHEN. Volgens de rechtspraak van Uw Raad kan de beweerde onwettigheid van een beslissing op zich niet worden beschouwd als een MTHEN. De beweerde onwettigheid, quod in casu non, levert m.a.w. op zich geen nadeel op dat voldoende ernstig is om de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te verantwoorden (Zie bv. RvVb nr. S/2011/0128 van 11 oktober 2011 en RvVb nr. 5/2011/0062 van 8 juni 2011).

In de tweede plaats moet uiteraard worden opgemerkt dat deze bewering manifest onjuist is. Zoals genoegzaam aangetoond heeft de verzoekende partij tot tussenkomst bij de aanvraag een geluid- en slagschaduwstudie gevoegd, waarin zeer duidelijk en in detail werd beschreven op welke manier de geluids- en slagschaduwhinder tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt, met name door vermogenreducties resp. stilleggen van de windturbines.

De verzoekende partij gaat er overigens volledig ten onrechte aan voorbij dat er voor de exploitatie van de windturbines nog een milieuvergunning vereist is, en dat de bestreden stedenbouwkundige vergunning geschorst is totdat er een definitieve milieuvergunning is verleend. De verzoekende partij gaat er ook volledig ten onrechte aan voorbij dat de nieuwe normen inzake geluid en slagschaduw verplicht moeten worden nageleefd en dat dit van rechtswege voortvloeit uit Vlarem II. De verzoekende partij gaat er tenslotte aan voorbij dat de GSA in de bestreden bouwvergunning als vergunningsvoorwaarde heeft opgelegd dat de nieuwe Vlarem II normen inzake geluid en slagschaduw moeten worden nageleefd.

De bewering dat één en ander in strijd zou zijn met de algemene voorwaarden van artikel 4.1.2.1 en artikel 4.1.3.2 Vlarem II, kan om voornoemde redenen dan ook helemaal niet worden begrepen. Daarenboven moet opgemerkt worden dat volgens de vaste rechtspraak deze bepalingen zich enkel richten tot de exploitant, en dat de (milieu)vergunningverlenende overheid deze bepalingen dus niet kan schenden (zie bijv. R.v.St., 187.297, 23 oktober 2008, NV Indaver en R.v.St., nr. 178.157, 20 december 2007, Van Der Cruyssen). Hetzelfde geldt uiteraard des te meer voor de bouwvergunningverlenende overheid, tot wie de algemene en sectorale voorwaarden in de eerste plaats niet zijn gericht.

Ten overvloede moet nog worden opgemerkt dat er geen MTHEN bestaat aangezien de verleende stedenbouwkundige vergunning nog niet uitvoerbaar is.

De corresponderende milieuvergunning werd geweigerd door de Deputatie van de provincie Limburg bij besluit van 3 januari 2013 (stuk 3). Deze weigering, die enkel en alleen is ingegeven omdat negatieve effecten t.a.v. natuurwaarden niet zouden kunnen worden uitgesloten, werd door de tussenkomenende partij aangevochten bij de leefmilieuminister met een administratief beroep van 5 februari 2013. (stuk 2) Tot op heden heeft de leefmilieuminister nog geen uitspraak gedaan over het ingestelde beroep.

Aangezien er tot op heden dus nog geen definitieve milieuvergunning voorligt voor de exploitatie van de bouwvergunde turbines, is de bestreden stedenbouwkundige vergunning ingevolge de wederkerige koppelingsregeling van artikel 5 §1 van het milieuvergunningsdecreet van rechtswege geschorst.

De inwilliging van het verzoekschrift tot schorsing kan de verzoekende partij thans dus geen voordeel opleveren.

De stedenbouwkundige vergunning dd. 26 november 2012 voor de drie vergunde windturbines in lijn (waaraan WT-02b wordt toegevoegd) werd door verzoekende partij ook aangevochten bij de RvVb (rolnummer 2013/0305/SA/3/0295). Het verzoek tot schorsing werd afgewezen bij arrest nr. S/2013/0154 van 4 juni 2013 om reden dat er nog geen definitieve milieuvergunning werd verleend voor het project, zodat de stedenbouwkundige vergunning van rechtswege is geschorst op grond van de wederkerige koppelingsregeling van artikel 4.5.1 §2 VCRO en artikel 5 van het milieuvergunningsdecreet. Deze zaak werd voor behandeling ten gronde verwezen naar de eerste Kamer.

Aangezien er voor de thans vergunde WT-02b evenmin een definitieve milieuvergunning voorligt, past het dus om de schorsing te verwerpen en de zaak te verwijzen voor behandeling ten gronde naar de eerste kamer.

*De verzoekende partij maakt dus niet aannemelijk dat zij ingevolge de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de thans bestreden beslissing een MTHEN zal lijden. Dit volstaat om de vordering tot schorsing af te wijzen.
...”*

Beoordeling door de Raad

1.

In de memorie van toelichting wijst de decreetgever erop dat het begrip ‘moeilijk te herstellen ernstig nadeel’ eveneens wordt gehanteerd binnen het schorsingscontentieux van de Raad van State en dat vermeld begrip, voor wat de mogelijkheid tot schorsing in procedures voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen betreft, in diezelfde zin mag worden begrepen (*Parl. St.* VI. Parl, 2008-2009, nr. 2011/1, p. 222, nr. 627). Opdat de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing door de Raad zou kunnen bevolen worden, moet de verzoekende partij doen blijken van een ernstig nadeel dat moeilijk te herstellen en bovendien persoonlijk is.

De verzoekende partij dient aan de hand van concrete en precieze gegevens aan te duiden waaruit enerzijds de ernst van het persoonlijke nadeel bestaat dat zij ondergaat of dreigt te ondergaan, wat inhoudt dat concrete en precieze aanduidingen moeten worden verschaft over de aard en de omvang van het nadeel dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de aangevochten beslissing kan berokkenen, en waaruit anderzijds het moeilijk te herstellen karakter van het nadeel blijkt.

Het moeilijk te herstellen ernstig nadeel, zoals vervat in artikel 4.8.18, §2, eerste lid VCRO, kan dan ook niet, minstens niet zonder meer, gelijkgeschakeld worden met de in artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO bedoelde “rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen” die de verzoekende partij kan ondervinden ingevolge een vergunningsbeslissing en die de verzoekende partij desgevallend het rechtens vereiste belang bij de procedure verschaft. Bij de beoordeling van de ernst en het moeilijk te herstellen karakter van de ingeroepen nadelen kan de Raad bovendien alleen rekening houden met wat in dat verband in het verzoekschrift werd aangevoerd en met de bij dat verzoekschrift gevoegde stukken.

2.

De tussenkomende partij stelt in haar verzoekschrift tot tussenkomst, en zoals ter zitting door haar raadsman bevestigd, dat zij nog niet over een definitieve milieuvergunning beschikt.

Artikel 4.5.1, §2 VCRO bepaalt dat een stedenbouwkundige vergunning voor een inrichting waarvoor een milieuvergunning nodig is, van rechtswege geschorst wordt zolang de milieuvergunning die voor deze inrichting nodig is, niet definitief werd verleend overeenkomstig artikel 5, §1 van het Milieuvergunningsdecreet van 28 juni 1985.

De Raad kan alleen maar vaststellen dat, met het oog op de wederkerige koppeling tussen de stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning, de bestreden beslissing tijdelijk van rechtswege geschorst is, zodat de Raad niet opnieuw de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing kan schorsen.

3.

Een uitspraak over de vordering tot vernietiging kan, gelet op de concrete omstandigheden van het dossier, naar het oordeel van de Raad volstaan om de belangen van de verzoekende partij te vrijwaren. Dit laatste vanzelfsprekend in zoverre de Raad ten gronde kan vaststellen dat hiertoe in het licht van artikel 4.8.2, tweede lid VCRO aanleiding bestaat.

Aangezien niet is voldaan aan de voorwaarde van artikel 4.8.18, §2, eerste lid VCRO dat de schorsing enkel kan worden bevolen als de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing de verzoekende partij een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen, verwerpt de Raad de voorliggende vordering tot schorsing.

Er is dan ook niet voldaan aan de in artikel 4.8.18, §2, eerste lid VCRO gestelde voorwaarde dat een bestreden vergunningsbeslissing slechts geschorst kan worden ter voorkoming van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel. Deze vaststelling volstaat om de vordering af te wijzen.

B. Ernstige middelen

Aangezien in het vorige onderdeel wordt vastgesteld dat de verzoekende partij niet voldoende aantoont dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing haar een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen, is een onderzoek naar de ernst van de middelen niet aan de orde.

OM DEZE REDENEN BESLIST DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. De Raad verwerpt de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing.
2. De zaak wordt voor de behandeling van de vordering tot vernietiging verwezen naar de eerste kamer, voorgezeten door de heer Eddy STORMS.
3. Het oorspronkelijke rolnummer wordt voor de behandeling van de vordering tot vernietiging gewijzigd in het rolnummer 1213/0609/SA/1/0570.
4. De uitspraak over de kosten wordt uitgesteld tot de beslissing over de vordering tot vernietiging.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting op 26 november 2013, door de Raad voor Vergunningsbetwistingen, derde kamer, samengesteld uit:

Filip VAN ACKER, voorzitter van de derde kamer,

met bijstand van

Hildegard PETTENS, toegevoegd griffier.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de derde kamer,

Hildegard PETTENS

Filip VAN ACKER